

M. HAMPL: Regionální organizace společnosti: principy a problémy studia

V článku od M. Hampla se nachází mnoho podnětných informací, které stojí za zamyšlení. Například samotná rychlost, s jakou se mění paradigmatu v sociální geografii, či takzvaná sociologizace geografie. Autor správně poukázal na význam evropské integrace při zvyšování významu regionální politiky v evropské společnosti a konstatuje složitost vymezení těžiště výzkumu regionálního rozvoje.

Tady se očividně jako největší problém jeví absence teorie, která by určovala směr pro studium geografické organizace společnosti. Vystává však otázka, zda je tento problém vůbec možné vyřešit. Autor při pokusu o jeho řešení poukazuje na potřebu komplexního přístupu, poukazuje na problematiku jako na ucelenou škálu procesů, které ji ovlivňují.

Pokus o diferenciaci geografických systémů a hledání pravidelností a významnosti jednotlivých jednotek vytvořením hierarchií je pro nalezení určitého řádu v geografické realitě zajisté potřebné. Právě hierarchizace představuje nástroj umožňující „zorganizovat“ celkový geografický systém.

Hampl potvrzuje roli sociální geografie při výzkumu geografické organizace společnosti, ale zároveň připomíná její integrální roli a z toho vyplývající interdisciplinární přístup. Za základní složku pro výzkum na poli sociální geografie považuje právě geografickou organizaci společnosti.

Koexistenční propojenost jednotlivých geosociálních systémů vede ovšem nepřímo k jejich heterogenitě. Ta vzniká v důsledku přirozených poměrů/jevů (tzv. kvalitativní hybridnost) a frekvence výskytu těchto jevů. Právě na základě těchto heterogenit je umožněn vznik výše uvedené hierarchizace, která působí na jednotlivé (parciální) geosociální systémy sjednocujícím způsobem.

Části geosociálních systémů mohou na sebe působit třemi hlavními mechanismy: adaptací, konkurencí a kooperací. Tyto procesy se odehrávají mezi jednotkami rovnocennými i řádovostně odlišnými. Dochází tu k jistému hierarchickému členění prostorových jednotek (jakožto projevu geografické organizace společnosti) od nejmenších jednotek lokálního charakteru až k jednotkám globálního charakteru. V této souvislosti pak hovoříme o jisté měřítkové dimenzi.

Hampl při diferenciaci forem geografické organizace společnosti vymezuje také dimenzi vývojovou, v souvislosti s níž hovoří o vlivu vývoje společnosti na její strukturu, a to jak vnější, tak i vnitřní. Ve svém příspěvku poukazuje také na výzkumná témata, která oba tyto dimenze spojují. Hovoří tu o ovlivňování „kvantity“ (zastoupené měřítkovou dimenzí) kvalitou (představovanou procesy ve společnosti). Tady autor dospívá k tzv. dimenzi strukturální komplexity, kde se nachází posun od elementárních jednotek (např. lidské bytosti) k finálnímu geografickému systému (koexistence všech elementů). Vnitřní diferenciaci systémů podle něj roste se zvyšováním úrovně jejich strukturální komplexity.

Naopak regionální diferenciaci je věcí, na kterou můžeme pohlížet pomocí znaků sociálních a znaků geosociálních. Ve vývoji diferenciaci jednotlivých regionů sehrává právě jejich interakční souvztažnost velkou úlohu. Regionální celky typu státy či národy by měly být díky vlivům těchto znaků chápány jako integrální společenské útvary.

Martin Hampl používá ve své práci možná informacemi až příliš přehusťený jazyk s množstvím odborných termínů a málo se snaží explarovat jednotlivé části problematiky. Naopak ve velkém odkazuje na odbornou literaturu, která je podle mého názoru dosti významným předpokladem pro pochopení pojednávaného tématu. Osobně si však myslím, že stojí za námahu číst pozorně a snažit se pochopit, protože tento článek je velmi přínosný pro člověka pohybujícího se v problematice regionů.